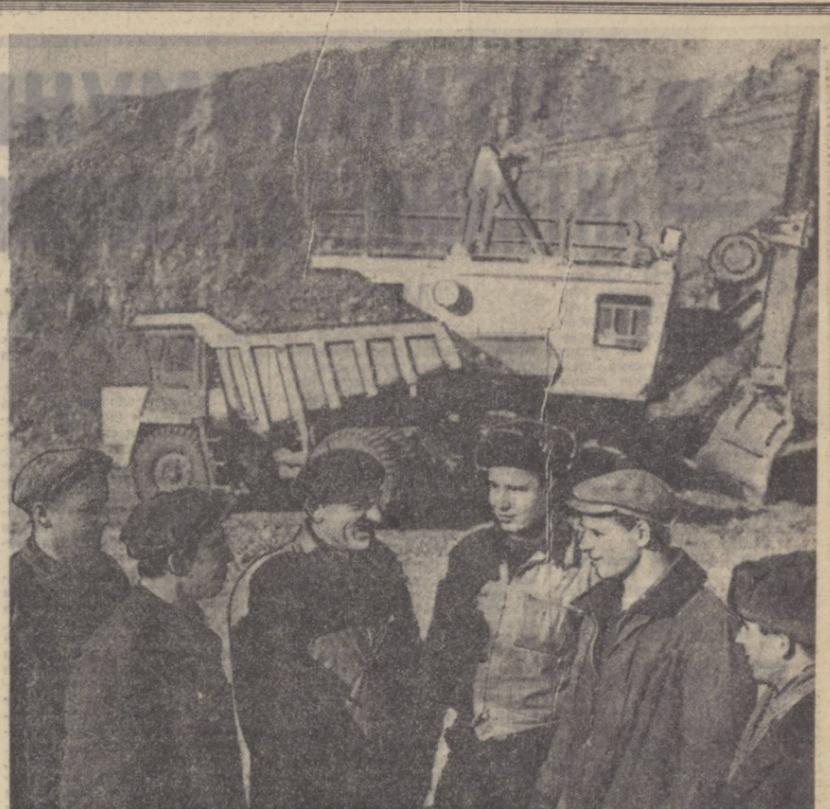

ЎЗБЕКИСТОН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИКА БОШЛАГАН. ● 22 январь 1970 йил, пайшанба ● № 17 (14.483). ● Баҳоси 2 тийин.

БУХОРО ОБЛАСТИ. Илгари Мурутов деганда кўз олдимизда кўш учса қаноти, одам юрса обғи мурдадан жазирама чул гавдаларди. Энди-чи? Бу бепойи кенгликлар бағрини қоптолганларнинг қадамба-қадам несиби, мўл-қул олтин запаслари борлигини аниқлади. Бу ерда олтин саралаш заводи қорғуслари қад ростлади. Илҳизматчилар учун йилга уй-мулклар барпо этилди. Суратда Мурутов олтин қониди гафрат ва шикоят кўрсатиб тер тўяётган эскивавторчи ва машинистлардан М. Серданов, В. Яковлев, А. Васюков, Н. Бондарь, В. Качусов ва В. Дорошенко ўртоқлар ўзaro суҳбатлашиб туришибди.

А. Горонрин фотоси, (ЎзТАГ).

ДЕПУТАТНИНГ ОБЎРСИ

Улуғ Ленин Советлар ва уларнинг кўп сонли депутатларининг коммунистик қурилишдаги роли ва аҳамиятига ҳақиқатан ҳам баҳо беради. У Советлар ҳақида гуруҳ билан гапириб: «Бу ҳама учун оғир, ҳама нарсани омма кўзи ўнгидан қилганидан, омма учун нудай бўлган, бевосита омманинг ўзидан келиб чиқадиган ҳоқимият ҳақи оммасини ва унинг ирода-сини тўғридан-тўғри ва бевосита ифода қиладиган органдир», деб таърифлаган эди.

Ҳаётимизга бир назар ташланган: ҳама ёнда усчи, ўлғайиш, ривожланишнинг шохиди бўлсади. Яқиндаги бундан-буш ётган чўл ўрнида янги социалистик ишлов ва шахарлар барпо бўлиш, муҳташам нишоотлар над қўтарилди, экинзорлар, мезазорлар, гулзорлар яшналди. Янги инсон камол топди, Буларнинг ҳаммасида Коммунистик партия раҳнаомлигида инқод қилатган, ташаббус кўрсатган, коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳасига таъсир кўрсатган маҳаллий Советлар, ҳақиқатан ҳам депутатларнинг қиссаси бор.

Советларнинг ҳар бир депутати учун шахсий обрў ҳама нарсадан юксак мунофотидир. Чунки ҳақиқат ишончини оқлай олган, унинг ташвиш ва севинчлари га сандиқдан шерин бўлган, эл-савдо, меҳрибон депутат бўлиш бундай олишга сазовор бўла олади. Депутатлар — элнинг севиқли раҳбарлари, давлатнинг ҳоқимият органидаги ишончли вакиллари. Улар бундай юксак ишончини фақат ўз меҳнатлари билан, ҳақиқатан ҳам қилишнинг мураккаб ва шарофатли йўллари билан ўтиш билангина оқлайдилар. КПСС Программасида айтаётганидан, ҳар бир депутат давлат фаолиятида актив иштирок этиши ва маълум вазифани бажариши керак. Партиянинг XXIII съезди эса Советлар ва унинг депутатлари эътиборига янада маъсуулиятларни вазифа кўйиб, ҳақиқатан ҳам депутатларни маълум вазифани бажариши керак. Партиянинг XXIII съезди эса Советлар ва унинг депутатлари эътиборига янада маъсуулиятларни вазифа кўйиб, ҳақиқатан ҳам депутатларни маълум вазифани бажариши керак. Партиянинг XXIII съезди эса Советлар ва унинг депутатлари эътиборига янада маъсуулиятларни вазифа кўйиб, ҳақиқатан ҳам депутатларни маълум вазифани бажариши керак.

Коммунистик партия олдинга кўйган бу вазифаларни бажариш ва меҳнатчиларнинг давлатни идора қилиш ишларига интиқил жаб қилишда, ишлаб чиқаришга, қишлоқ шахсий намунаси ҳақиқатан ҳам муҳим роль ўйнайди. Депутатнинг вазифаси, бундан ташқари маълум вазифани бажариш билан, савдочиларнинг бажаришларини идора қилиш билан, ташаббусдор бўлиши, ҳар бир масалани ҳал қилишда унга партия, ҳақиқатан ҳам давлат нуктаи назаридан ёрдам, шахсий намунаси билан бошқалири ҳам улуғ ишларга даъват этиши лозим. Бундай шахсий намунасини қишлоққа таъсир, иқтисодий ҳолатни муҳим нукта ҳисоб этиди. Бунинг Социалистик

Мехнат Қажрамон, депутат Шоймардон Қудратов мисолида яққол кўрсатилди. Депутат бултур пахта йиғим-термини бошлаш арафасида ҳосилни машиналарда териб олишни оммалаштириш ҳақида ибратли ташаббус билан бутун республикамиз пахтакорлари, меҳнатчиларига мурожаат қилди. Унинг қаҳриги пахта йиғим-термини комплекс механизациялаштириш, жамоатчиликнинг эътиборини бу нарсатга қатъий тўришда бебаҳо аҳамиятга эга бўлди.

Шоймардон Қудратовга уқушаш обрўли, шахсий намунаси билан бошқалири улуғ ишларга даъват эта оладиган депутатлар республикамизда кўпайиб кетди. Яна бир мисол меҳнатчилар депутатлари Гурлан район Советининг депутати Халима Раҳимова. Унинг фақат райондагина эмас, балки бутун областда ва ундан узоқ жойларда ҳамма таниди, ҳурмат қилади. Кўш унинг бундай олий мартабага, обрўга эга бўлишига сабаб нима? Бунинг босиси шунданки, Халима опа депутат ҳақиқатан ҳам маълум вазифани бажариш билан, савдочиларнинг бажаришларини идора қилиш билан, ташаббусдор бўлиши, ҳар бир масалани ҳал қилишда унга партия, ҳақиқатан ҳам давлат нуктаи назаридан ёрдам, шахсий намунаси билан бошқалири ҳам улуғ ишларга даъват этиши лозим. Бундай шахсий намунасини қишлоққа таъсир, иқтисодий ҳолатни муҳим нукта ҳисоб этиди. Бунинг Социалистик

Советларнинг учун депутатларнинг активлиги, ташаббускорлиги, таъинловчиларидир. Депутат ўз бурчини ҳар кун, ҳар соатда эса дуттиб, иенг меҳнатчилар оммаси билан ҳаммафас бўлиб, коммунистик қурилиш маълум вазифани бажариш билан, савдочиларнинг бажаришларини идора қилиш билан, ташаббусдор бўлиши, ҳар бир масалани ҳал қилишда унга партия, ҳақиқатан ҳам давлат нуктаи назаридан ёрдам, шахсий намунаси билан бошқалири ҳам улуғ ишларга даъват этиши лозим. Бундай шахсий намунасини қишлоққа таъсир, иқтисодий ҳолатни муҳим нукта ҳисоб этиди. Бунинг Социалистик

«Владимир Ильич Ленин туғилган кунинг юз йиллигига» КПСС Марказий Комитети Теzisларини пропаганда қилиш масалаларига бағишланган республика идеология ходимларининг кенгаш-семинари 21 январда Тошкентда ўз ишнини давом эттирди. Ленин назарий меросини прощадада қилиш ва КПСС Марказий Комитети Теzisларини қўқур тушутириш соҳасидаги тажрибалар батафсил гапириб берилди.

Кенгаш-семинарда В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети партия комитетининг секретари К. С. Содинко, Сирдарё област партия комитетининг секретари М. У. Жамбетов, Ўзбекистон республика «Билим» жамияти правлешесининг раиси И. М. Мўминов, Чкалов премиядиги Тошкент авиация заводи

ЛЕНИН ЮБИЛЕИГА 90 КҮН ҚОЛДИ

ЎЗБЕКИСТОН ЮБИЛЕЙ ВАХТАСИДА

БЕКОБОД
МЕТАЛЛУРГАРИ
ҲАМДА
МИРЗАЧҮЛДАГИ
ЛЕНИН
НОМЛИ
СОВХОЗ
ПАХТАКОРЛАРИ
ТАШАББУСИ
ИЗИДАН

ЗАВОД ИШГА ТУШДИ

КАТТАҚУРҒОН. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Самарқанд областининг йирик саноат шахри ҳисобланган Каттақурғонда аралаш ет заводи қурила бошлаган эди. Яқинда бу корхона битказилиб, фойдаланишга топширилди. Сўнги, замонавий техника билан жиҳозланган бу йирик корхонанинг бир кеча-кундузлик ишлаб чиқариш қуввати 120 тоннани ташкил этади. Унда фақат 27 киши хизмат қилади. Аралаш ет тайёрлашдаги барча технологик жарайлар автоматлаштирилган. Каттақурғон тегирион комбинатида қарашли йирик корхонанинг ишга туширилиши комбинат маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажминини янада оширди. Уш шаҳардан йирик корхоналардан бирига айланган. Эйдилган, аралаш ет заводининг ишга тушириш муносабати билан комбинат Самарқанд областигагина эмас, балки кўпчи Бухоро, Қашқадарь ва Сурхондарё областларининг чорвадорларига ҳам қўшлаб концентрат озуға етказиб беради.

Л. ЭРГАШЕВ.

ЯХОБ БЕРИЛЯПТИ

Бухоро область, Вобкент районидида «Ленинград» колхозини далаларида қишлоқ тадбирлар маромида амалга оширилганда Ортиқ Сатторов, Ҳожи Жаъраев, Арслон Исомов, Ҳожи Олломоев ўртоқлар бошлиқ бригадаларда экин майдонларига яхоб берилди. Мирзиордадан Тухтабий Суҳбовон, Ярашбой Бекмуродов, Исмет Раҳматов ўртоқларнинг ҳар бири кунда 1,5-2 гектар ерни қондириб сўғоряпти. Хўжалиқда ерларнинг шўрини ювиш қизгин давом эттирилмоқда.

И. ЮСУПОВ.

Идеология ходимларининг республика кенгаши

«Владимир Ильич Ленин туғилган кунинг юз йиллигига» КПСС Марказий Комитети Теzisларини пропаганда қилиш масалаларига бағишланган республика идеология ходимларининг кенгаш-семинари 21 январда Тошкентда ўз ишнини давом эттирди. Ленин назарий меросини прощадада қилиш ва КПСС Марказий Комитети Теzisларини қўқур тушутириш соҳасидаги тажрибалар батафсил гапириб берилди.

ДАЪВАТ ИЛҲОМИ

Мирзақул районидида В. И. Ленин номли совхознинг В. И. Ленин туғилган кунинг 100 йиллигини муносиб кўриб олиш ва Беш йиллигининг сўнги йили тошриқларини муҳташам олдидан бажариш юзасидан қабул қилган социалистик мажбуриятларини бизнинг совхозимиз коллективига гоят қимматли, ватанпарварлик ташаббуси деб билиб, ҳар жиҳатдан маъқулад ва бу қаҳриққа қўшилиш ҳақида ақдильлик билан қарор қилди.

Мирзақуллик ватанпарвар ҳаммабларимиз ёйтанганда, совет пахтачилигини ривожлантиришга биз қандай ҳисса қўшмоқдамиз? Биз кўз илғамас Шеробод чўлидада яраб меҳнат қилаётимиз. Гилмабоб, Сарин, Қизилқум даштларини гулшанга айлантиришимиз, Коллективимиз «В. И. Ленин туғилган кунинг 100 йиллигига» КПСС Марказий Комитетининг Теzisларидан руҳланиб деҳқончилик маданиятини юксалтириш, экинчиларнинг барақат этилишини, ҳар бир гектарнинг тўла ва серҳосил бўлишини таъминлаш учун ҳамма чора-тадбирларни қурмоқдамиз.

Совхозимиз доҳий Ленин номи билан аталган бўлиб, Шеробод дошларидида кенжа хўжалиқлардан бири ҳисобланади. Хўжалигимиз 1968 йилда ташкил этилди. Уш йили 1000 гектар янги ерда пахта етиштирилди. Дастлабки йилдаёқ гектардан 14,5 центнердан кирмон кўтариб, давлатга 1450 тонна пахта сотдик. Белгиланган планини ошириб адо этидик. Утган йилги акунга назар ташласан, натижаларимиз янада кувончлироқ эканини аён бўлди. Биз бултур улкан хирмонга муносиб ҳисса қўшидик, деб ёйилган оламиз. Чунки биз бир йил ичиде пахта майдонларини 2200 гектар кенгайтириб, янги пахта ҳосилнинг 3 минг 600 тонна кўпайтирдик. Шундай қилиб, бултур 3200 гектар ернинг ҳар гектаридан пландаги 13 центнер ўрнида 17 центнердан ҳосил олдик. Давлатга 4200 тонна ўрнига 5 минг тоннадан зиёд оқ олтинга етказиб бердик.

Баҳорнинг ўзар ва ийиқ ке-лиши, ёзнинг салқин ва ноқулай қолиши, куннинг серёғини бўлиши, Еки пахта етиштирилган ерларни 4300 гектарга етказдик. Биз давлат билан тузган шартномамизга мувофиқ, беш йилликнинг сўнги йилида 6 минг 450 тонна пахта етиштиришимиз керак. В. И. Ленин юбилейини муносиб иқсонлашга олганган мирзақуллик ҳаммабларимиз ташаббусига қўшилган коллективимиз ўз зиммасига оқса ва қонирет мажбуриятлар олди. Бу йил ҳар гектар ердан ҳаммаде 20 центнердан, ҳамма 8 минг 600 тонна оқ олтинга етказиб беришга қарор қилдик.

Партия ва ҳукуматимиз деҳқончилик маданиятини ошириш, меҳнат унвондорлигини кўтариш, кўнрақ ерларда пахта ҳосилни янада кўпайтириш ва экин майдонларини кенгайтиришга ҳамма хатта аҳамият бериб келмоқдамиз. Биз В. И. Ленин туғилган кунинг 100 йиллиги ишончланидан шунга қўқур йилда чўқ беришдан янги ерларни ўлштиришимиз янада давом эттиришимиз. Бу йил чигит экишга бултурига нисбатан 1100 гектар кўп ер тайёрлашимиз, Еки пахта етиштирилган ерларни 4300 гектарга етказдик. Биз давлат билан тузган шартномамизга мувофиқ, беш йилликнинг сўнги йилида 6 минг 450 тонна пахта етиштиришимиз керак. В. И. Ленин юбилейини муносиб иқсонлашга олганган мирзақуллик ҳаммабларимиз ташаббусига қўшилган коллективимиз ўз зиммасига оқса ва қонирет мажбуриятлар олди. Бу йил ҳар гектар ердан ҳаммаде 20 центнердан, ҳамма 8 минг 600 тонна оқ олтинга етказиб беришга қарор қилдик.

Тўроқ картограммасига асосан ерларни шўғорлашдан олдин далаларга агротехника қондаларни асосида етарли микдорда фосфорли ўғитлар солдик. Биз маҳаллий шўригитларни ҳисобга олиб, фосфорли оғи ичидеёқ чигит эки-

ТҮЁЁНА

Гузур районидида Ленин номли колхозининг раиси Абулла ТУРСУНОВ билан суҳбат

Халқимиз иқодий кун-гайратга тўлиб-тошган ҳолда буюқ доҳий В. И. Лениннинг бир асрилик тўйига таъйиғарлик кўраётми. Шу кеча-кундузда ҳар бир киши ўз ўзини «Сен улуг юбилейга қандай соғва таъйиғарлик, тўйга тўёнмай борми?» деган саволни бера олади. Агар шундай савол билан колхозимиз аъзоларига мурожаат этиладиган бўлса, улар қувонч ва ифтихор билан «Ҳа, бор, кўтулган соғва аниганина меҳнат соғваси таъйиғарлик қўйди ва яна таъйиғарлик деган жавобни қайтардилар.

Утган 1969 йил кўплар қатори артелимиз учун ҳам кўт-баракатли йил бўлди. 1340 гектар майдонда пахта етиштирдик. План бўйича она-Ватанга 2960 тонна «оқ олтин» сотишимиз керак эди. Ҳақиқатда эса колхозчиларимиз Ватан хазинасига 3962 тонна жа-воҳир тўқидилар. Ҳосилдорлик гектар бошига қарийб 30 центнерга етди. Очил Раҳматов, Эргаш Бозоров, Маҳмаржаб Эшдавлар, Муҳаммади Муродов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда эса пахта ҳосилдорлиги 33—35 центнерга етди. Ҳосилнинг 1200 тоннаси «сағирги кема» бунқоридан тўқилди.

Пахтадан ташқари, хўжалигимиз давлатга дон, пилла, сут, жун, гўшт, қоракўл тери, сабзавот ва полиз экинлари маҳсулоти сотиш йиллик планларини ҳам муҳташам илгари бажардик. Планларнинг шарофат билан бажарилиши оқсиде катта дарамад олди.

Кўтулар ўзимизники, уни ҳеч ким биздан тортиб ололмайдик. Олдимизда турган вазифа эса шу: кўтуларни кўпайтириш, уни амаллий ишлар билан мустаскамлаб боришлар. Шунинг учун ҳам бободекорларимиз 1970 йил кўл ҳосилга зўр таъйиғарлик кўр-яптилар. Биз Мирзақулдаги Ленин номли совхоз коллективининг ташаббусидан гоят руҳланиб, янги йилдаги ишларимизнинг аниқ режаларини тузиб чиқдик. Беш йиллик планга кўра биз бу йил 3700 тонна «оқ олтин» етиштиришимиз керак. Лекин, 1970 йилнинг ўзига ҳосил хусусиятларини,

бу йилнинг маъсуулиятини ҳисобга олиб, фидоскор деҳқонларимиз она-Ватанга 4500 тонна пахта етказиб беришга аниқ қарор қилдик. Бу, доҳий В. И. Ленинга бўлган ҳурматимизнинг рамзи бўлади.

Беш йилликнинг сўнги йилида ҳосилдорлик 30 центнердан кам бўлмади. Бунинг учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVII пленуми қарориде кўрсатилгандек ўт-делали ал-мушабб экин системасини кенг жорий этишимиз.

Колхозимиз территориясига Шанқорбулоқ ва Шарип ота деган массивлар бор. Ана шу массивларда 700 гектарга яқин бўз ер эстишиб ётипти. 1980 йилга уни тўла ўлштириб, қишлоқ хўжалиқ оборотида ишлатиш деган ия-тинимиз бор. Ана шунда биргина хўжалиқимизда пахтанинг ялли ҳосили 10 минг тоннага етди.

Бу йил биринчи марта пахта майдонимизни янги, унвондор ерлар ҳисобига 250 гектар кенгайтиришимиз. Шуниси қувончлики, бизда илгаридек сув масаласи про-блема эмас. Қанча экин эксак, Пачкамар ҳавзасидан истаганга сув олаверамиз. Шунинг учун ҳозир сув йўллари, ирригация шохобчаларини тартибга келтиришга зўр беришимиз. Янги ерларга сув келтириш учун Жонбулоқ деб аталувчи канал чиқардик. Қолғови ичидеги ариқлар ҳам қазиб бўлишда ҳисоб қилишди.

Ерларимиз «и» тўлпайди. Уларнинг вақтида чўқур шўғорлаб қўйди. Шўғор олдидан қоранича минерал ўғитлар солдик. Далага маҳаллий ўғит ташиб чиқаришимиз асло бўлганимиз йўқ. Бу ишга 10 ва янги автомашина, хўжалиқимиздаги теложиларнинг ҳаммаси сафарбар этилган. Марказий устаномизда техника ремонт қилинапти.

Бободекорларимиз, галлакорларимиз, чорвадорларимиз, сабзавоткорларимиз ҳам экин янги орду-исталар билан ашайланибди. Бизнинг бирдан-бир мақсадимиз — доҳийимиз В. И. Лениннинг 100 йиллик тўйига катта тўёнлар билан қилишди. Хўжалиқимизда амалга оширилган ишлар худ-дини ана шундан далоят бера-

Х. ҚИЕМОВ,
Шеробод районидида Ленин номли совхоз директори.

Х. НОРОБОВ,
совхоз партия ташкилотининг секретари.

Р. ОДИНАЕВ,
совхоз бош агрономи.

У. ИҲЛОШЕВ,
совхоз бош иккенири.

МАҚСАД — ОММАВИЙЛИК ВА МАҲОРАТ

21 январда Тошкентда республикада физкультура ва спортни янада ривожлантиришга бағишланган кенгаш бўлиб ўтди. Бу кенгаш Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан чақирилган эди.

Кенгаши Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов очди.

Физкультура ва спорт ходимлари, партия, совет, насаба союз, комсомол ташкилотларининг республика ми-нистрлиқлари ва идораларининг вакиллари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Республикада физкультура ва спортга раҳбарлигини янада яқинлаш ва физкультура ташкилотларининг моддий базасини мустаскамлаш тадбирлари тўғрисида» чиқарган қарорини ва Ўзбекистон ССР Олий Советининг «Республикада физкультура ва спортни янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисидаги қарорини қандай қилиб ахшир қилиш бажариш йўллари-ни кенг муҳокама қилишлар. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридида Физкультура ва спорт комитетининг раиси Э. А. Аминов кенгашда доқд қилди.

Кенгашда ССР Министрлар Со-вети ҳузуридида Физкультура ва спорт комитетининг раисининг ўринбосари Г. А. Нишонов сўзга чиқди.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов қатнашди. (ЎзТАГ).

ЛЕНИН БИЗНИНГ ТАҚДИРИМИЗДА

ШҲРЛИ
ЖАЁТ

2. ДОҲИЙ НИГОҲИ

ЛЕНИННИ КЎРГАНЛАР...

Шаҳар ва қишлоқ хотин-қизларининг қўқонда ўтганлиги йилларидан мен нутқ сузлаб, Шарқ аёлларининг улду халоскори В. И. Ленин ҳақида кўп гапларимдан. — деб хотирлайди 1927 йилдан КПСС аъзоси ТҲАХОН ИБРОҲИМОВА.

1922 йилда Москвадан Туркистон Ҳўжалик хўжалик кўргазмаси билан танишишга отланганлар орасида қўқонда аёлларнинг биринчи меҳнат артелин ташкил этганлардан бири Тўраҳон опа ҳам бор эди. Москва ўзбекистонлик делегатлари кўчоқ очиб, илқ қўшиб олди. Эртаси кўни улар хўзурига Ф. Э. Дзержинский келди. Мароқли суҳбатдан сўнг: — Туркистонлик Тўраҳон Иброҳимова ням булади! — деб сўради. Йилларлар орқароқда ўтирган паранжичавонли аёлни кўрсатишди.

Феликс Эдмундович: — Сизни Владимир Ильич Ленин йўқлаётганлар, — деди.

Тўраҳон хўжалиқчиларининг «Ленин» аёлнинг дохий йўқлаётганлигига ишонмасди. Бўғ, кўркам коридорда қўқонда қўйишаркан, Дзержинский: — Мана, Кремльда ҳам етиб келдик, — деди-да, хоналардан бирига кириб кетди. Тўраҳон паранжичи бошидан олиб, бурчакдаги пешаллага олиб кўйдди. Сўнг Ленин хўзурига кирди. Владимир Ильич Тўраҳон билан самийи суҳбат, ўрнидан хўж кўрсатди. Ҳўбек хотин-қизларининг аҳволи, клубларининг бор ёки йўқлиги ҳақида сўради. Хотин-қизлар овозини учун курашсин, уларни ўқитиш ва жамоат ишларига янада кенгроқ жалб этиш йўллариини ўқитди. Суҳбат охирида дохий Ҳўбек аёлнинг кўлини олиб, Шарқ хотин-қизларига ўзининг саломини етказишнинг илтимоси қилди.

«Бир оз паст бўйли, серҳаракат, энди ва кўркам шешонали Ленин кўзларига тикилиб сира ҳам тўймадим. Унинг қўшдек иссиқ нигоҳи юрагимга суратдек чизилди қолган», — деб аёлларди Тўраҳон опа ўша унутилмас учрашувни эслаб.

Т. Иброҳимова иккинчи марта Москвага II Бутунроссия Советлар съезидига делегат сифатида борди.

Съезд президиуми сайланганда унинг номини ҳам тилга олишди. Тўраҳон бир оз ҳадисираб президиумга чиқди. Михаил Иванович Калинин билдаги суҳбатда ўларди. У одамлар орасидан Ленинни таниди. Кимдир унга дохий бетоб бўлиб ётганлигини айтди. «Бир неча йилдан кейин менга Михаил Иванович, съезд делегатларидан президиумга хат тушиб, улдо бошимдан паранжичи олиб ташлашиминг илтимос қилишганини айтди, — деб ўзади хотирасида Тўраҳон опа. — Мен иккиланиб қолдим. Енимда ўтирганлардан бири буни сезиб: «Эртаси Иброҳимова, делегатлар илтимос қилган экан, демак паранжичи ол-б ташлаш керак», деди. Уримдан туриб, машўм паранжичи улқотириб ташладим. Бир делегатлар гулдорос олқилар билан маълумландилар.

Икки кундан кейин В. И. Ленин вафоти ҳақидаги қайғули хабар бутун мамлакат бўйлаб тарқалди. Бошқа делегатлар билан бирга мен ҳам буюк дохийимиз, устозимиз ва дўстимиз билан сўнгги марта видолашув учун бордим. Бу ерда мен биринчи марта Надежда Константиновна Крупскаяни ва Мария Ильинична Ульяновани кўрдим...

«Правда» газетаси бу қайғули, бутун дунёни ларзага солган воқеани шундай таъриқлаган эди: «Ушунчаузи коридорлар, Мотал байроқлари янгилаб, шўхот, чапта бурлиб охири коридордан залга ўтдилар. Зал ўрта-сида тобут, Упаси тўлган одамлар бир-бирларига юзлашиб, баъзур ичиринишди: Ильич! Ҳа, бу Ильич эди! Раниг синиқча, чекрасида жиддийлик. Кўрақига, ҳаётинида ҳеч тақмаган Қизил Байроқ ордени...»

Уша кўни кечаси Ҳўбек аёл буюк кўрактарини нисон тобутни ёнида фахрий қорувлиқда тўтур оқан, унинг «қўшлар очинг, хотин-қизлар овозини учун курашнинг» деган сўзлари кўлуғида жарангларди.

В. И. Ленин васиятларига амал қилиб, мамлакатимиз меҳнаткашлари Коммунистик партия атрофида яна ҳам муштаҳамроқ жинқлашдилар. Партия ташкилотларига ишчилар, деҳ-

қонлар ва аёллардан большевиклар партияси сафига қабул қилиш ҳақида минглаб аризалар тушди. Худди шу Ленин қаҳрини вақтида Тўраҳон Иброҳимова ҳам партия сафига кирди.

Дохий Ленинни кўриш ва суҳбатлашиш шарафига мўъассар бўлган Ҳўбек аёлларидан яна бири буюқроқ: НАЗОКАТ ОПА ОСТОНОВАдир. У 15 йил ишлоқ совети раисаси, уч йил райком секретари, 13 йил Калинин номи колхоз партия комитетининг секретари вазифасида ҳалол ишлади. Халқ орасида иззат-оғуру қозонди. Унинг халқ хўжалигини ривожлантириш, коммунизм қурилиши йўлидаги хизматлари юқори тақдирланди.

Меҳнат Қизил Байроқ, Хўрмат белгиси орденлари, «Шавкатли меҳнати учун» медал ва кўпала Фахрий Ерликлар оpanинг жўшқин умридан гувоҳлик бериб турибди.

1922 йилда Назокаат 22 қиз билан Москвадаги Умумийиллий интернатга юборилди. Унинг революцион ва жамоатчилик фаолияти, умр дафтариининг унутилмас ва еркин зарбачилари ана шундан бошланади. Айниқса, 1923 йил унинг хотирасида умрбод қолди. — Ҳўтимнинг олтин сўйлари деб ҳисобланган ўша давларим. Негизи, жаҳон пролетариатининг дохийси В. И. Ленинни кўрганим ва унинг ҳар ўш олимача мазмундор, доно нутқини эшитиш бахтига мўъассар бўлганим, —деди бахтиёр аёл. — Қиз эди. Мосваннинг қизи эди... Қизил май-донда митинг бўлмақода эди. Биз интернатнинг бир гурупа талабаларини ҳам шу ерга олиб келдишди. Биз мажлис ҳайъатининг шўқол рўпарасида турардим. Бир пайт ҳамма оёқига туриб, майдон қалқиб қолди. Одамларни оралаб бир неча киши билан Ильич ўтиб борарди. Бирдан нигоҳи қаерга тушди: — Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

— Сен қора кўз қиз қаердан бўласан? — деб сўради. Кучли ҳалқондан ўзимни йўқотиб қўя эдим. Қани энди оғзимга бирор калима келса!

Н. К. Крупская, К. Цеткин, А. М. Коллантай, М. И. Ульяновалар билан суҳбатда бўлди. Надежда Константиновна билан суҳбатда мен делегатларда В. И. Ленинни кўриш орауси борилигини айтдим. У, хўп бўлди, мен сизларнинг фикрингизни у ишга етказаман. Владимир Ильич маъсулликни иш устида ўтирибдилар, икки-уч кундан кейин бўшаб қолди, деб жавоб берди.

Сафаримизнинг охириги кўнлари. Биз яшаётган бинонинг катта залда Бутунроссия озиқ-овқат қурултойи бошланди.

— В. И. Ленин қурултойда қатнашаётир! — деган хўшхабар ишни тезлигида тарқалди.

Мен Ильичнинг келишини сабрсизлик билан ўрта бўриш, пешонаси кели, оддий кийимга киши биз тоқоки тез ва бардам қўдам ташлаб, забардаст кўллариини кўтарган ҳолда бизни табриқлаб кела бошлади. У билан яна икки киши чиқиб келди. У бизга яқинлашган, биз қандай бўлмасини ундан аввал саломлашмоқчи эдик, у биздан олдин салом берди. Биз, Урта Осиё халқлари тилида баб-баравар, гўй ҳорда қатнашаётган эдик:

— Салом, Ленин отамиз! — дедик. Сўнг у тушмариини ва оддий сўзлар билан бизни олқичлади.

Улуғ дохийимизнинг сиймоси бутун салобати билан ҳаммиша кўз ўнгимда. Унинг Шарқ хотин-қизларини озодлиги ҳақидаги гамхўрлиги, меҳрибонлигининг чеки йўқ. У рус хотин-қизларига қарата, сизлар ўзингизнинг сезимли кичик сингилларингиз — Совет Шарқи хотин-қизларини, уларни Советлар мамлакатидан барча аёллар билан баравар қадам ташлайдиган қилишга зиммангизга оғир ва шарафли вазифа юклянади, деган эди.

Совет халқи дохийининг бу васиятини шараф билан бақарди ва бақармоқда. Дохий бизларни Совет Шарқининг навоҳори — биринчи бўлиб очилган қизил гуллари, деб атаган эди. Энди бизнинг ўлкада ранг-баранг гулларнинг жилвагар чаманзори бунда келтирилиб, юртимиз гуллаб-яшнамоқда. Булар улуг Лениннинг муруватуи ва даҳоси туфайлидир...

ХАДИЧА ИСМОИЛОВА — революция ветерани, у бир неча бор Буйвайда районидаги Намуна қишлоқ Советининг депутаты қилиб сайланган. Ҳ. Исмоилова ҳам Октябрь ниқолибу туфайли ўз бахтини топганлардан. У ҳам революциянинг ташкилотчиси В. И. Ленинни кўрган бахтиёр Ҳўбек аёлларидан бири.

— 1921 йил 16 июнь кўни Владимир Ильич Ленинни кўрдик, — деб эъади у. — Дохий ўшанда Туркистон қизлари, энди сизлар озодсанлар, энг жамият кўриш учун астойдил курашинлар. Ҳа бахтингизни ҳимоя қилинлар, деган эди. Дохий нигоҳида бир олам янью, келажакка ишонч, меҳрибонлик бор эди...

РОЗАЛИЯ ГЕНРИХОВНА ШЕРШЕВСКАЯ — 1919 йилдан КПСС аъзоси. Туркистон Компартияси Марказий Комитети бўлим мудирининг сойиб ўринбосари.

Менинг ҳаётимдан ёркин воқеа 1921 йилда В. И. Ленин билан учрашувимиз бўлди. Делегатлар халқон билан дохийни кўриб туришарди. У пайдо бўлиши биланоқ унга ўйлаб қўйлар чўшди. Атрофдан «Ленин!» деган хитоблар эшитила бошлади. Дохийининг, мен аминманки, энг кейинда қолган хотин-қизларни уйғониб, биз билан ёнига-ён бораётган эканлар, революция галаба қилади, деган сўзлари ҳамон ёрмиди...

Лениннинг барҳаёт гоёлари ва ишлари, Ленин ҳаётининг улуг жасорати совет кишилари учун, бутун дунё меҳнаткашлари учун илҳом ва оптимизмининг битмас-туганмас манбаи бўлиб хизмат қилади, — дейилади. Владимир Ильич Ленин туғилган кўннинг 100 йиллигига Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Тезисларида: — Лениннинг порлоқ даҳоси революцион кураш ва ижодий бунёдкорлик йўлини ёритиб турибди.

Дарҳақиқат Ленин гоёларининг ҳаётбиллиги бу кўни кўчилиб биз турмушимизнинг ҳамма жаҳаллариди кўриб турибмиз. Дохийимиз халқларининг чинакам озодликка чилишини, хотин-қизларининг иқтимоий ҳаётга муносиб ўрин етказилишини жуда-жуда етар эди. Бу порлоқ орауни Ленинни кўриш бахтига мўъассар бўлган аяқоқларимиз ҳикосидан ҳам ўқиб билдингиз. Эндиги кўнга келиб эса мазлума хотин-қизларимиз фақат озод бўлдиларинга эмас, балки республикамиз халқ хўжалигининг барча соҳаларида натта куч бўлиб хизмат қилмоқдалар. Халқ хўжалигининг меҳнаткашларининг 41 процентини ҳозир аёллар ташкил этади. 209 минг аёл олий ва ўрта махсус маълумотга эга. Ҳозир хотин-қизларимиз — олимпиа, шойра, депутат, шифокор, партия ва совет раҳбари...

Буларнинг ҳаммаси барҳаёт Ленин гоёлари ва у асослаган халқ ҳокимиятининг улуг юр ютуқларидандир.

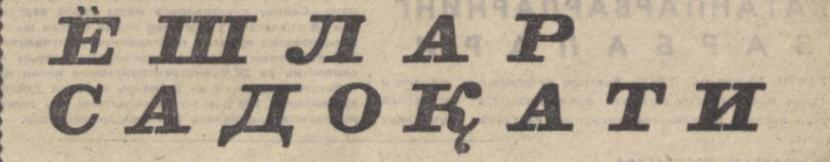
О. УСМОНОВ, М. МУҲСИМОВ.

АНДИЖОН ОБЛАСТИ. Бекобод металлургиялари бошлаб берган ташаббусга биринчилар қаторида қўшилиб барақали меҳнат қилаётган Андижон тикувчилик фабрикаси ишчилари муттасил яхши кўрсаткичларни қўлга киритаётирлар. Улар бўйлей йилнинг 11 апрелида коммунистик шанбаликка чиқиб, тежалган хом ашёлар ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқаришга аҳд қилинган. Суратда: Андижон қурилиш техникумини ўқувчиси Тамара Холиқова. У ўқиб ўшган бир қаторда фабрика меҳнат қозонида қайнапти.

И. Душинин фотоси. (ЎзТАГ).

ЁШЛАР САДОҚАТИ

Ўзбекистон комсомолнинг кўп қисми кўнларда ўрта Осиёнинг бошқа қардош республикаларидаги ва Қозғистондаги комсомоллар билан биргаликда шонли санани нишонламоқда. Бундан эллик йил муқаддам Туркистон Коммунистик Ешлар Союзининг биринчи съезди қаҳриллиб, бу съезд 1920 йил 21 январда Тошкентда очилган эди. В. И. Ленин ана шу съездеда фахрий раис қилиб сайланган эди.

Туркистон Коммунистик Ешлар Союзи съездининг энг муҳим аҳамияти шундан иборат бўлдики, съезд Устав ва Программани қабул қилди, Союзни ташкилий жиҳатдан расмийлаштирди ва ўзининг ўлка раёбдорлик органларини тузди. Ҳама съезди РКФСД иккинчи съездининг Совет давлатини ҳимоя қилиш учун ешларнинг кучларини жинқлаштириш тўғрисидаги қарорини зўр яқдиллик билан табриқлади.

Съездининг иши республика комсомолни олдига турган муҳим вазифаларга бағишланган эди. Съезд ўрта Осиё революцион ешларининг миллий озодлик ҳаракатида, Советлар ҳокимияти учун курашда фаол қатнашганлигини таъкиқлаб ўтди.

Съезд комсомол ташкилотларини тобора кенгайтириш ва муштаҳамроқ, комсомол ташкилотларини Туркистон Коммунистик партиясининг ишга ва амалга оширадиган тадбирларига тобора яқинроқ жалб қилиш йўллариини белгилади. Халқ хўжалигини тиклаш учун курашда комсомолнинг иштроки, ешларни интернационал руҳда тарбиялаш, қизлар ва йигитларнинг умумий билим даражасини ошириш масалаларига алоҳида эътибор берилди. Съезд ўз қарориде ўлка комсомол ташкилотларини Коммунистик партия амалга оширадиган барча тадбирларда кўндалик ёрдам кўрсатишга чакирди. Съезд қишлоқдаги халқий масалаларни муҳокама қилиб, революцион дехқон ешларга ва ешлар орасидан эмас, балки барча дехқонлар орасида коммунистик пропаганда кучайтириш зарур

УЛУҒ РЕВОЛЮЦИОН НАЗАРИЁТЧИ

(А. И. ГЕРЦЕН ВАФОТИНИНГ 100 ЙИЛЛИГИГА)

хар қанча унисонлигига қарамай, барибир Ленин айтгандай демократлиги унинг келди.

Ешқин чопаридан Герцен революцион кураш йўлига қадам қўйди. Москвада Воробьев тепалигида Герцен ўз дўсти Огарев билан бутун умрларини Россияни қуллидан ва мажбуриятдан озод қилишга бағишлаган ҳақиқатий машҳур қасамдори қилди қилган эди. Герцен бу қасамда умрини охиригача содиқ қолди.

Герцен ўзининг ёрқин публицистик истеъдоди, революцион куч-ғайрати билан сиёсий туғунинг мақсадаси бўлган самодержавнига, деспотизмга, крепостнойликка қарши, ноҳақлик, итоқкорона инқироз уяси, николатнинг оғиш рўмолча тиклиб овоз беришга қарши курашди.

Герцен биринчи марта революционер сифатида 1834 йилда ҳур фикрлиги учун қамоққа олиниб қолди.

XIX асрнинг 40-йилларидан бошлаб Герцен дунёсарафидида материалистик, революцион-демократик тенденциялар ўси ва мустақимлашди. Шу йилларда у чукучу философия асари «Табиият ўрганиш ҳақиқати хатлари»да ўз материалистик дунёқараширини баён қилди. У Гегелдан ўтиб, Фейербах билан материализм сария борди.

В. И. Ленин Герценнинг философия асарларини юксак баҳолаб, у диалектик материализмга нўда ҳам яқинлашиб, тарихий материализмга келиб тўхтади, деган эди. Герцен ушун мутафаккирга ҳам сезирлик билан диалектикани «революция алгебраси» деб атади.

Файласуф Герцен ўз қарашлари билан Белинскийга, Чернышев-

нинг ва Добролюбовага катта таъсир кўрғатди.

40-йилларда Герцен ўзининг ақолиб асарлари «Ким айбдор», «Ўғри сағизгон», «Доктор Кропов» ва бошқа асарларини эди. Унинг баъзи асарларида кўп рақли тафасуру ва ақолиб маънида, самийий жонига қўшилиб, баркамоллигига эришган эди. Белинский нозир пайқаганидай, Герценнинг истеъдоди ва фаъолияти си унинг ақлига қўшилиб кетган, унинг ақли оса инсонларварлик туйғуларини билан аламлиган. У Герценга «Сенинг гоат хайбатин ақинг бор» деб баған эди. Герцен ўзининг баъзи асарларида ваҳшиёна крепостнойлик туғунини, самодержавни, реакциунинг қора қуқларини, зулмат салтанатини савалди.

Герценнинг «Ким айбдор» қиссасида ақли, истеъдоди «ортипича одам» Владимир Бельтовнинг ёлғизлигида ўтаётган ақли қисматиға ким айбдор деган савол ўртага ташланди.

Қиссанинг бошида настирилан илғорли опиграфия «Бу ҳодисанинг айбдорлари топилмагачи учун, уни қудота ҳавола қилиб, ишнинг ҳақиқатини ҳақ ҳисоблаб, арқинга топтириш» дейилади. Ленин ҳақиқий янаб бопи эди. Бу ҳодисага инқилиб, инқилиб қар қилишга оёқ ости қилувчи крепостнойлик туғунини, мажбурият айбдор деган ҳулоса келиб чиқарди.

Мана шу даврда Герценнинг социалистик дунёқараширини янада намоян қилди. Ленин шунга қарамай, Герцен 40-йилларда ҳали Россиянинг ўзиди революцион

халқни кўрмаган эди. Ленин кўрсатиб ўтгандай Герценнинг бу даврдаги социализми 1848 йил француз революциясининг июль кунларида халқатта учраган буржуа социализмининг турли кўринишларида бир эди.

Мана шу француз революцияси вақтида Герцен Парижда бўлиб, у инқилобнинг ўз кўзи билан кўрди. У сарфатоб Ламартин ўзининг жаллод Кавенди ақллаганининг туюқи бўлиб, у инқилобнинг қандай отқиларини ўз кўзи билан кўрди. Бу воқеалар Герценда жуда оғир таъсирот қолдирди. У «Момқалдиқроқдан сўнг» деган очеркида бундай элади: «Биз 26 июнь оқимонда «Национализм» Париждаги габаблар сўнг бир мейёрдаги танафуслар билан қарилганда ўқ торушларини эшитиб турдик... Дарҳақ бир-бирларимизга қардик, барчамизнинг юзларимиз кўзлариб кетди... «Ахир уларни оғишайтир» дедик бир овоздан ва ҳаммамиз юзларимизни ўғирдик. Мен пешонамни дераа обнағиса босдик. Бундай лақаблардан ўқиллаб афритилганим, умр бўлиб қисса олиш керак. Бундай лақабларни унутганларга лаънатлар бўлсин».

1848 йил революцияси вақтида Герцен буржуа билан пролетариат ўртасидаги сиқилларнинг муросасининг кўрди, у инқилобнинг туғунини ҳуқуқ бопидади. Унинг напталлиқини фойш қилиш кучи гоат ақолиб теорилик дарағасига кўтарилиб.

Гарбдаги революцион қарамакатлардан ҳафсаласиз бир бўлган Герцен маъзуа вақт Гарб халқ-

ларини иқтидорий тўғиришларга ноқоил деб ҳисоблади. У 1848 йил революциясининг мағлубиятидан кейин руҳий инқилобнинг бошдан кечирмоқда эди. В. И. Ленин «Герцен хотира» мақолада бу ҳақда шундай элади: «Герценнинг руҳий фойшаси ўша оламшумул-тарихий даврда келиб чиққан ва ўша даврин ақс эттирган фойша эди, у маҳалда буржуа демократиясининг революционлиги (Европада) ўша бошдан эди, социалистик пролетариатнинг революционлиги ҳали қамолга етмаган эди».

XIX асрнинг 50-йилларида Россияда революцион шарт-шароитларнинг етилгани тасвирини Герценнинг демократик гоалари янада мустаҳкамлади. У 1853 йилда Лондонда «Эрнин рус босмақониси» ташкил этди. Рус инқилоб сўнг Герцен «Полярная звезда» журналини нашр қила бошлади. Журнал муқовасида қатъ этилган декабриларнинг суратлари ҳамда Пушкиннинг «Яшасин ақл!» деган шiori ёзилган эди. Журналининг биринчи гомили Герцен бошқа материалист қатори Белинскийнинг машҳур «Гоголга хат»нинг эълон қилди. Белинскийнинг бу хати революционерларнинг кўп ақлоқларини тарбилади. Герцен 1857 йилдан «Гирнор» сардоси» шiori билан «Колокол» газетасини нашр эти бошлади. «Колокол» газетаси деҳқонларнинг озодлиги учун оташин кураш олиб борди, самодержавнилик, крепостнойлик туғунини, помещиклар ва чор амалдорларининг зулминини аёвсиз фойш қилди.

Герцен «Колокол»нинг Россияда ташкили билан ўқинди. Пошхо амалдорлари Лондонда келтирилган бу кичик вақалардан оловдан кўрққандай кўришарди. Газетанинг душманлари «Сиз катта чук, сиз рус давлатида ҳокимсиз» деб айтироф қилишарди.

Ленин Герцен двоини-революционерлар ақлодига мансуб эди. 1847 йилда ватанига тарқ этишга мажбур бўлган Герцен ўша вақтда Россия халқининг революцион руҳига ишонмасди. Шунинг учун ҳам у либерализм билан демократизм ўртасида инқилобларни, турли табаналдан чиққан революционерлар Чернышевский, Добролюбов, Серно-Солюевичлар демократизмдан либерализмга келинигани учун Герценнинг ҳақиқий танқид қилинган эди. Ленин 60-йилларга келиб, Герцен революцион халқни кўрди ва дадиллик билан либерализмга қарши революцион демократия томонига ўтди. У революция байроғини кўтарди.

Оташын ватанпарвар А. И. Герцен ўз юрти, ўз халқини қизғин айтиро савари. Крепостнойлик зулми остида эзилганга қарамай, ўзининг табииятдаги улуворлиқ, доимийлигидаги фантларларини мўъжиза билан сарқай олган рус халқи ҳақида у фахрлиқ элади. Герцен ҳар қандай миллий зулмининг душман эди, у ҳар бир қирлатини мустақил давлат сифатида яшаш ҳуқуқини ҳимоя қиларди. У 1863 йилда чор ҳуқуқати полис халқининг кўзголинини босирган вақтда Герцен Польша озодлиқ манфаватларини дадил ҳимоя қилиб, Александр II жаллодларини фойш қилди. У ўзининг «Колокол» газетасида

Россияда ишорчи лағишлар, финлар, киргизлар, армянлар, грузинлар ва бошқа халқларнинг оғир аҳвали ҳақида мақолалар чикариб турди.

Герценнинг шох асари «Кемини ва ўндар» хотираларидир. Герцен хотиралари жаҳон адабиётида истеъдодли санъаткор мули билан яратилган публицистика дурдонаси сифатида қимматлиқдир.

Герцен хоғираларининг жанговар, айтироли, ҳақолиқ, инсон тафасурини уйғотувчи «Тили эйтиборга сазоворидир. Горкийнинг унинг тили ҳақида «Ғузалиқда ва ёрқинлиқда» тағлиқ деган эди. Герценнинг сўз ақлодига инсон фикрларининг инқилобларини, туғунларининг товланиларини ақс эттириш қобилияти тағлиқга лоғидир.

Герценнинг тарихий қизматлари ҳеч наҳон унутилмади. У кейг авж олдирган революцион тарғиботи «Велуис бронини ёш дарғабони» — Россияда марксизмнинг бевосита салафидошлари бўлган турли даражадаги революционерлар давом эттириши, келгайтириши, мустаҳкамлаши ва тоғлабди.

В. И. Ленин «Герцен хотира» мақоласини яқулиб бундай деган эди: «Пролетариат Герценни хурматлаб ёгда оларган, ундан ибрат олиб, революцион назарини буёқ аҳамиятини ўрганмоқда: революцияга ҳезис сарқоқда ва халқига қилинган революцион тарғибот, халто донин экиш билан ҳхос олши ўргатилган ўш йилларча вақт ўтиб кетган тағлиқда ҳам, бекор кетмаслигини ўрганмоқда; рус революциясида ва халқиро революциясида турли синфларнинг қандай роль ўйнадиқлигини қандай ақлоқларини ўрганмоқда. Чор марксизмиде... гагайда қарин курашининг улуғ байроғини омағна ёрнин русча сўз билан мурожат қилиб, биринчи марта Герцен кўтарган эди».

М. ЛУЦКИЙ, профессор.

Салқаро ХАЁШ

ВАТАНПАРВАРЛАРНИНГ ЗАРБАЛАРИ

ХАНОР. 20 январь. (ТАСС). Вьетнам информация агентлиги озолик матбуот агентлигининг маълумотларига асосланб берган хабарда айтилишича, январинг дастлабни кунларида

Жанубий Вьетнам ватанпарварлари Куангнам вилоятида Америка-Сайгон қўшинларига катта зарба берганлар. 4 январьдан 10 январьгача ўтган давр ичида булган жанглар вақтида халқ озолини қуролли кучларининг жангчилари душманнинг 740 дан ортиқ солдат ва офицерини сафдан чиқардилар, 13 самолётини ва 28 бронетранспортерини яқсон қилдилар.

Ватанпарварлар 8 ва 9 январь кунлари Тайинь вилоятида душманнинг 200 дан ортиқ солдатини, шу жумладан 150 америкаликнинг ўлдирдилар ёки ярадор қилдилар.

СУВ ТОШҚИНИ

Югославиядаги Сава дарёсининг суви кўп жойда соҳилдан тошиб чикди. Сув сатҳи бир неча метр кўтарилди, Аҳоли яшайдиган кўп пунктлар, йуллар ва экинзорлар сув остида қолди.

Сана, Унда дарёлари ва бошқа баъзи дарёларнинг суви ҳам соҳилдан тошиб чикди. Сув тошган районоларда фавқулодда ҳолат эълон қилинди. Давлат табиий офатдан зарар кўрган аҳолига ёрдам бермоқда.

(ТАСС).

ИҒВОГАРЛИК САФАРИ

Гарбий Берлин шу ҳафта ичиди яна иғвогарлик намоёниши — бундестагдаги бир қанча комиссиялар, парламентдаги уч фракция, шунингдек бундестаг оқсоқоллари кенгашининг йиғилишлари ўтказилган жой бўлиб қолди. Ана шу мажлисларни ўтказиш учун Рейн соҳилларидан самолётларда Бонн парламентидаги неча юзлаб аъзоларига ямас, шу билан билан кўп миқдорда техник ходимлар ҳам келтирилмоқда. Бундестаг депутатлари Германия Демократия Республикасига жуда яқин бўлган рейхстагининг қисман тикланган биносида мажлис ўтказилди.

Бонн депутатлари ва министрларнинг Гарбий Берлинга келиши сиёсий фарибгарлик давом этаётганлигини исбот қилади.

Яқинда Бонн бундестагида ўтказилган сиёсий мунозаралар «ГФРнинг Гарбий Берлинда иш кўриши» тўғрисидаги масалада ҳуқуқат беч қандай келишмовчилик бўлмаганлигини кўрсатди. Бу масалада аввалдангидек ҳоғирда ҳам аниқсизчилик сиёсийнинг ўтказиш кўзда тутилди.

Аммо Гарбий Берлинни сиёсий ва иқтисодий жиҳат-

дан Германия Федератив Республикасига боғлиқ қилиб қўйиш йўлида бир ёқдан бош чиқариб қилинаётган бундай уришлар кескинлигини янада кучайтиришига шак-шубҳа бўлиши мумкин эмас. Рейн сиестодларининг мустақил сиёсий замин бўлиши Гарбий Берлинда қилётган набатдаги ҳуруқий халқро ҳуқуқда эид бўлиб, Европанинг қон ўртасида несиқиллини юмшатиш ва осийшталик бўлишини таъминлашга ҳалақит беради.

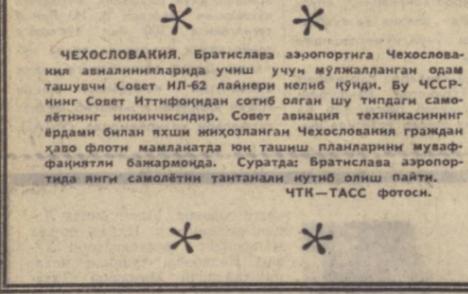
А. ТЮПАЕВ
ТАСС шарҳчиси

АНГЛИЯ. Ҳунар ўрганиш ва ишга жойлашиш, мантаблар етишмаслиги ва меҳнатнашлар турмуш дарағасининг ёмонлашиб бораётганини, истиқболсиз иеланган ва маъмуриларнинг йиллар проблемасига айтиро савари бўлмаётганлиги туғайли қандай келиб чиққан инқилоблар ўсириллар орасида кўчаларда дайдиш ва ўзаро муштлашишларни келтириб чиқармоқда. Ушбу суратда ақс этган олимшуда наби сахналарини Англия шаҳарларининг кўчаларида кўплаб учратиш мумкин. (ТАСС).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

- СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА**
23 ЯНВАРДА
УЛУҒ ДОҲИЯМИЗ ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИНИН ШАРАФЛАЙМИЗ
- ШЕБРИЯТ КЕЧАСИ**
Қатнашадилар
- Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, шоир ва драматург
  - Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, шоир ва драматург
  - ҲАМИД ҒУЛОМ**
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, шоир **АКМАЛ ПУЛАТ**
Ўзбекистон ССР Ленин комсомоли мунофотининг лауреати, шоир
  - ЭРКИН ВОХИДОВ,**
ХОРАЗМ «ЛАЗГИ» АНСАМБЛИ
Ансамблининг баъдий раҳбари ва бош балетмейстери — Ўзбекистон ССР халқ артисти
  - ГАВҲАР РАҲИМОВА**
Музика раҳбари — Ўзбекистон ССР халқ артисти Муҳаммаднор МИРЗАЕВ;
СССР халқ артисти, Давлат мунофотининг лауреати
  - ТАМАРА ХОНИМ**
СССР халқ артисти, Давлат мунофотининг лауреати
  - ГАЛИЯ ИЗМАЙЛОВА**
Ўзбекистон ССР халқ артисти Муроднор АҲМЕДОВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар:
  - ТАВАККАЛ КОДИРОВ**
Муҳаббат ШАРАЕВА, Раъно ИЗОМОВА, Виллоят ОҚИЛОВА, Раъшанов ШАРИПОВА,
Солистлар: Анжнор ҲАСАНОВ, Дадаҳон ҲАСАНОВ, Илбс МАЛЛАЕВ, Ҳайрулла ЛУҒИЛЛАЕВ, Шариф СУЛТОНОВ;
VI Жаҳон фестивалининг лауреати
  - ГУЛСАРА ЕКУБОВА**
ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛУҒ АНСАМБЛИ
Программани — Ғулом Томи-Аълов олинб берди.
Концерт неч соат 8 да бошланади.
Билетлар концерт ақли қасасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида арғалаб соат 11 дан сотилади.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ. Братислава аэропортига Чехославия авиалиниларида учин учун мулкаланган одам ташувчи Совет ИЛ-62 ланкери келиб қўнди. Бу СССРнинг Совет Иттифоқдан сотиб олган шу тилдаги самолётнинг иккинчиси. Совет авиация техникисининг ердани билан яқин илҳозланган Чехославияга граждн ҳаво флотини мамлакатда юк ташин планларини муваффақиятли баъармоқда. Суратда: Братислава аэропортида янги самолётни тантанали кўтиб олиш пайти. ЧТН—ТАСС фотоси.

ХАЛҚАРО МАВЗУДА

ҚОН ВА ҚАҲР

«Қишининг эрта тонги. Аммон осмонни ўқ-лори тутуни билан қоплаган. Бошларини тўкирил жун рўмол билан ўраб олган қишлар кўчалардан шошиб ўтишди. Иордания маданияти ва аёбдор министрлиги биноси ёнида бу пайт одатдан ташқари шов-шув. Бу ерга маҳаллий ва чет эл журналистлари йиғилишган. Фото муҳбирлар аппаратларини шунчаки текшириб қўриш билан банд. Орадан бир-оз вақт ўтган биз шимолга, Ирбид шаҳрига жўнайдим.

Кеча кечқурун Исроил «Мираж»лари билан «Скайхок»лари шаҳарнинг аҳолисиға ўн-

доимо ҳаф-хатарда ушлаб, турши, шу билан бирга Фағластин партизанларининг қарамонлик ҳаракатларига чек қўйишди.

«Журналистлар тушган машиналар илонизи сўқиб йўлдан бириктири равом тош йўлга чиқиб олди. Хали 15-20 километр қолмишига қарамасдан Ирбид кўзга ташлана бошлади. Ирбид катталиги жиҳатдан Иорданиянинг марказий шаҳри Аммондан кейинги иккинчиси ҳисобланади. Унда 150 миңга яқин киши яшайди.

Шаҳарга қираверишда машиналар қаторлашиб кетган. Юқонларда чамадонлар, кўп-катта қилиб бопланган, кўп-ёшқиллар, болалар аравақлари, Бадалвалтор ирбидликлар эса Исроил авиациясининг тез-тез бўлиб турган ваҳийийликери ҳужумидан қўрқиб, Аммон ёни бошқа шаҳарларга кўчиб кетишмоқда. Эҳтимом у ерлар ҳавфсизроқ, тинчроқдир. Магазин ва дўконлар ёпил-

ган. Уларнинг қанга беланиб кетган деразаларидан кўрқувдан ранги ўчган болалар қилиб юрган болаларнинг машинасининг радиоларинингдан: «Ҳурматли гражднлар, барчангиздан илтимос қиламиз, кимки қондан ҳайр-ҳэсон қилмоқчи бўлсан, донорлар пунктига келисин. Қон жароҳатланганларга жуда зарур» деган овоз эшитилиб турибди.

Шаҳар марказий қасалқонига қирдик. «Ўтган 24 соат ичиди, —дег ҳикоя қила бошлади қасалқона директори доктор Жориф Харфан,—хирургия бўлимига 16 та ярақан киши келтирилди. Каттик жароҳатланган кишига бора улди. Палаталар ичига оралишди. Хирург қисқа қилиб турмуштариди: Анд Мухаммад Омар, 9 ёшда. Рақетанинг йиринк парчаси тегиши натижада чап болдир синган. Бу Халил, 5 ёшда. Фағластин чокларининг лагерига бугун эр-

ТЕАТР

НАВОИИ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 23/1 да Севиния саргароши, 23/1 да Анда, 24/1 да Севги турмури.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 22/1 да Мария Стюарт, 23/1 да Парона, 24/1 да Мирзо Улуғбек.

МУЎНИН НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 22/1 да Бағри тош, 23/1 да Фаргона тонг отгунча, 24/1 да Қайнона.

КИНО

Севиниялар — НАВОИИ помиди (кундуз ва кечқурун), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 6, 8, 10 да), САЊЪАТ САРОНИ (кундуз соат 1 ва 3 да).

Ғузал маликам (2-серия) — САЊЪАТ САРОНИ (кундуз соат 5.15 ва кеч 8.30 минутларда), «ЧАПКА» (кундуз соат 2.40, 5.45 ва кеч 8.45 минутларда).

Ули масмум (2-серия, кундуз соат 9 да), Фантомас (кундуз ва кечқурун) — «СПУТНИК».

Оскар — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Еш эдим — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Озод туғилган — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).